

BÁO CÁO CỦA NHÓM CÔNG TÁC KHOÁNG SẢN

KHẮC PHỤC NHỮNG BẤT CẬP VỀ QUẢN LÝ THUẾ VÀ THỦ TỤC HẢI QUAN GÂY TÁC ĐỘNG TIÊU CỰC TỐI NGÀNH CÔNG NGHIỆP KHAI KHOÁNG TRONG NƯỚC ĐỂ TỪ ĐÓ KHUYẾN KHÍCH ĐẦU TƯ TRỰC TIẾP NƯỚC NGOÀI, ÁP DỤNG CÔNG NGHỆ HIỆN ĐẠI THEO TIÊU CHUẨN QUỐC TẾ VỚI THÔNG LỆ TIÊN TIẾN NHẤT, BIẾN NGÀNH CÔNG NGHIỆP KHOÁNG SẢN CÒN NHIỀU BẤT CẬP TRỞ THÀNH MỘT PHẦN QUAN TRỌNG TRONG TĂNG TRƯỞNG KINH TẾ VIỆT NAM

*Chuẩn bị bởi
Nhóm công tác Khoáng sản*

1. GIỚI THIỆU

Việc thăm dò và khai thác những nguồn khoáng sản quý hiếm, chưa khai mở của Việt Nam, nếu được thực hiện với vốn đầu tư trực tiếp nước ngoài (FDI), sử dụng những công nghệ hiện đại theo tiêu chuẩn quốc tế một cách hiệu quả, có trách nhiệm với môi trường đảm bảo an toàn, sẽ tạo nên sự thay đổi quan trọng trong tăng trưởng kinh tế Việt Nam, giảm gánh nợ quốc gia.

Khai thác khoáng sản có trách nhiệm với môi trường, áp dụng công nghệ hiện đại, thường được áp dụng tại các vùng xa xôi hẻo lánh, những vùng chưa phát triển của đất nước, đã và đang được ghi nhận là một trong những nhân tố hiệu quả nhất cho việc phát triển cơ sở hạ tầng trên khắp thế giới. Những vùng có mỏ thường được phát hiện tại các khu vực miền núi, đời sống kinh tế xã hội còn nhiều khó khăn, kém phát triển nhất, và chắc chắn Việt Nam cũng không phải là ngoại lệ. Khai khoáng sử dụng công nghệ hiện đại không thể hoạt động hiệu quả nếu không có cơ sở hạ tầng và giao thông tốt, do đó các công ty khai khoáng có trách nhiệm bắt buộc phải đóng góp hoặc cung cấp cho việc phát triển hạ tầng đó. Một lợi ích khác mà việc khai khoáng có trách nhiệm đem lại là góp phần giảm bớt đói nghèo ở những vùng xa xôi hẻo lánh mà các công ty khai khoáng hoạt động, tạo cơ hội việc làm và sử dụng nguồn cung ứng hàng hóa dịch vụ địa phương.

Ngành khai khoáng trước đây đã từng là một trong những nhân tố động lực thúc đẩy tăng trưởng kinh tế và phát triển cơ sở hạ tầng ở nhiều quốc gia trên thế giới. Điều này cũng có thể xảy ra ở Việt Nam dựa trên nguồn tài nguyên khoáng sản phong phú vẫn chưa được khai mở. Theo ước tính, cho đến nay, khoảng 10% nguồn tài nguyên kim loại thường và kim loại quý hiếm đã được phát hiện, tuy nhiên Việt Nam chưa thăm dò một cách có hệ thống, chưa sử dụng những công nghệ và phương pháp hiện đại để thăm dò, tìm ra những mỏ nằm sâu trong lòng đất, có trữ lượng lớn và giàu tài nguyên hơn. Ngành công nghiệp khai khoáng của Việt Nam, chủ yếu do các công ty nhà nước và tư nhân trong nước quản lý, hiện nay chỉ tập trung vào khai thác nguồn khoáng sản năng lượng lộ thiên, dễ thăm dò hoặc nằm gần bề mặt như than, các loại quặng khác như sắt, bôxít, cát, đá vôi.

Vinacomin là doanh nghiệp đầu tiên công nhận đây là thách thức mà họ, và hầu hết những doanh nghiệp khai thác khoáng sản khác ở Việt Nam hiện tại đang gặp phải, trong đó là thách thức phải đối mặt với “công nghệ lạc hậu, mức độ cơ giới hóa thấp, cơ sở hạ tầng yếu kém, nguồn nhân lực dồi dào nhưng năng suất thấp, sử dụng năng lượng quá mức, rủi ro an toàn vẫn ở mức cao và vẫn nạn ô nhiễm môi trường”.

2. THÁCH THỨC

Mặc dù việc áp dụng công nghệ để hiện đóa ngành công nghiệp khai khoáng Việt Nam đã là một thách thức, tuy nhiên còn một thách thức lớn hơn trước đó, đó là việc thay đổi quan điểm của Cục Thuế, Cục Hải quan, của các cơ quan ban ngành từ cấp trung ương đến địa phương, thách thức trong việc nâng cao nhận thức để họ biết được tính phức tạp trước những biến động về giá cả hàng hóa, những bất cập khác trong ngành, có nguy cơ dẫn đến những tác động tiêu cực về lợi nhuận và sự sinh tồn của ngành khai khoáng theo chu kỳ. Việc tiếp cận xử lý công việc một cách cứng nhắc như hiện nay của các cơ quan ban ngành có thể dẫn đến việc đầu tư nước ngoài chầm dứt, các hoạt động khai thác chế biến khoáng sản ở địa phương đóng cửa, mặc dù hiện tại, các hoạt động khai thác khoáng sản vẫn đạt lợi nhuận do giá cả kim loại tăng cao, song, hệ quả vẫn là cơ quan Nhà nước Việt Nam và những người hưởng lợi trực tiếp từ ngành khai thác khoáng sản, bộ phận cung ứng dịch vụ địa phương sẽ mất quyền kiểm soát.

Chính Phủ Việt Nam hiện đã nhận thức rõ hơn về tầm quan trọng của FDI cũng như tầm quan trọng của công tác cải tổ và đổi mới khoa học công nghệ trong công cuộc phát triển kinh tế đất nước. Tuy nhiên, những công nghệ hiện đại, đổi mới công nghệ và những quy trình tốt nhất trên thế giới chỉ đến với Việt Nam thông qua FDI nếu như Chính phủ đưa ra những khuyến khích để thúc đẩy đầu tư, chứ không phải đưa ra những khó khăn, thách thức.

3. GIẢI PHÁP

Hiện nay vẫn còn sự thiếu nhất quán trong cách hiểu về thuế tài nguyên, thuế, phí bảo vệ môi trường, chất lượng sản phẩm và những vấn đề liên quan đến thuế khai khoáng giữa cơ quan có thẩm quyền cấp trung ương và địa phương, và giữa các bộ như Bộ Tài nguyên & Môi trường, Bộ Công thương và Bộ Tài chính. Cần có sự hỗ trợ cấp thiết từ Chính phủ trong việc định hướng ngành công nghiệp khai khoáng và sự phối hợp giữa các ban ngành của Chính phủ, để những nhà đầu tư FDI và những nhà đầu tư mạnh trong nước tin tưởng hơn với các chính sách khoáng sản của Việt Nam.

Nhóm Công tác Khoáng sản kính đề nghị Thủ tướng Chính phủ và Văn phòng Chính phủ, với sự phối hợp của Bộ Kế hoạch và Đầu tư và Phòng Thương mại và Công nghiệp Việt Nam để:

- Nghiên cứu sửa đổi quy định về khoáng sản để đưa ra chế độ tăng tính cạnh tranh, thân thiện với nhà đầu tư, bao gồm việc xây dựng các mức thuế hợp lý, công bằng cho cả Chính Phủ lẫn nhà đầu tư, đảm bảo tính nhất quán, ổn định lâu dài của các chính sách về khai thác khoáng sản.
- Tăng cường hợp tác hiệu quả hơn giữa các bộ và ban ngành của Bộ Tài nguyên Môi trường, Bộ Công thương và Bộ Tài chính cấp trung ương và địa phương để thống nhất cách hiểu về các quy định liên quan đến ngành khai khoáng tại Việt Nam, hiểu rõ ích lợi của FDI, các quy trình và điều kiện khuyến khích đầu tư để thu hút FDI.
- Đẩy mạnh cam kết của Việt Nam đối với cơ chế đầu tư trong lĩnh vực khoáng sản, ngừng việc ban hành các loại thuế xuất khẩu mới và loại bỏ các loại thuế xuất khẩu hiện hành, theo như cam kết tại Hiệp định Đối tác Toàn diện và Tiến bộ Xuyên Thái Bình Dương (CPTPP).